

חדושים

לנו גילוי דעת מהתובע שהוא רוצה בהשבת ממנו אינו חייב על שבועתו משום כפירת ממון*. ורק אם הוא מחזר אחריו, נקטינן שבשביל ממנו שבידו הוא רץ אחריו.

ובדבריו יש לבאר מה שכתב שם הרמב"ם להלן (הלכה ו') "אחד הנשבע לבעל הממון עצמו או לשלוחו הבא בהרשאתו ששלוחו של אדם כמותו". והיינו משום שכל זמן שאין לנו גילוי דעת מהתובע שהוא רוצה בהשבת ממנו אינו חייב על שבועתו משום כפירת ממון, ולכן בעינן שישבע לבעל הממון עצמו או לשלוחו הבא בהרשאתו. ומהאי טעמא נמי דקדק הרמב"ם בלשונו וכתב "הבא בהרשאתו", שהשליח הביא את הרשאתו המעידה שנעשה שליח לגבות ממנו, ויש לנו הוכחה שבעל הממון רוצה בממונו. אבל אם יבוא ויאמר שליח אני מהתובע מבלי שום סהדותא על כך, אין הוכחה להתבע שבעל הממון רוצה בממונו, ואם נשבע לו לשקר הוא פטור (עיין היטב מ"י הלכות שבועות פ"ט ה"ו).

ונראה שחילו של הרמב"ם בהאי דינא הוא מהא דאיתא בירושלמי מכלתין (פ"ה ה"א) "פרט למכחש באחד השותפים". כלומר כגון שבא לו אחד מן השנים שהפקידו שניהם אצלו ותבעו והוא כפר בו ונשבע פטור, מפני שלא היה חייב ולא רשאי ליתן לאחד מהם חצי הממון עד שיבוא חברו ויתן לשניהם" (לשון הר"נ בחורשיו במסכתין בפרק שבועת הפקדון בבאור דברי הירושלמי) ואי נימא בכפר ונשבע שלא בפני בעל הממון הוא חייב. יהא חייב נמי למכחש באחד השותפים? אלא ע"כ שאינו חייב אלא אם גשבע לבעל הממון או לשלוחו הבא בהרשאתו, ושותף זה שאינו בא בהרשאת חברו השותף, והוא לא רשאי ליתן לאחד מהם חצי הממון עד שיבוא חברו, הרי זה כמו שנשבע שלא בפני בעל הממון ופטור. ואף שדעת הרמב"ם שם בהלכות שבועות (פ"ח ה"ב) "מי שהיה חייב ממון לשני שותפים ותבעו אחד מהם וכפר בו ונשבע חייב בשבועת הפקדון שהרי כפר ממון", היינו משום שהרמב"ם סובר שאחד השותפים יכול לתבוע את חלקו (כן כתוב בחורשיו הריטב"א סוף פרק שבועת הפקדון בשיטת הרמב"ם) ויש כאן שפיר שבועה לפני בעל הממון.

אמר

מ"י הלכות שבועות פ"ו סוף הלכה ה') והיינו דמסיק הכא "זה חומר בשבועת הפקדון משבועת העדות".

ולכאורה יש לעיין מהא דאיתא במסכתין (דף ל"ד ע"א) "מסתברא מפקדון הוה ליה למילף שכן... תבעיה וכפירה" וכתוב שם ברש"י "עדות ופקדון באין על ידי טענה וכפירה". ואם בדברי רש"י יש מקום לדחוקי ולפרש על ידי טענה וכפירה של התובע ונתבע, אבל בחורשי הר"י מיגש בחורשיו בשבועות (שם בדף ל"ד) כתב בהויא "ותרוייהו אין חייבין עד שישמעו מפי התובע העדות, עד שיאמר להם התובע בואו והעידו... ובשבועת הפקדון נמי אינו חייב עד שיתבע אותו, ויאמר לו תן לי פקדון שיש לי בידך, אבל אם נשבע קודם שיתבע אותו פטור" ? (עיין בחורשים להלן בסוף הפרק).

אבל בפקדון אינו כן מפני מה אתה בא אחרינו שבועה שאין לך בידי הרי זה חייב. כצ"ל.

מדחזר ותני גם בפקדון "מפני מה אתה בא אחרינו שבועה שאין לך בידי", אחר דתני כבר לעיל גבי שבועת העדות "מפני מה אתה בא אחרינו", שמע מינה דלאו משום רבותא דשבועת העדות תני הכא לאשמועינן שאפילו ברץ אחריהם אין בזה משום תביעה להעיד והם פטורים, אלא דין הוא בפקדון גופא, שאינו חייב קרבן שבועה בלא תבעו, אלא באופן כזה כשהוא רץ אחריו. וכנראה מהכא הוא מקור לדברי הרמב"ם בהלכות שבועות (פ"ז ה"ה) וזה לשונו שם: "אחד הנשבע אחר שתבעו בעל הממון, או הנשבע מעצמו אע"פ שלא תבעו. כיצד? כגון שקדם ואמר למה אתה הולך אחרי, כלום יש לך בידי ממון, שבועה שאין לך בידי ממון הרי זה חייב בשבועת הפקדון הואיל וכפר ונשבע, ואע"פ שלא תבעו זה". ומדכתב "או הנשבע מעצמו אע"פ שלא תבעו. כיצד? כגון שקדם ואמר למה אתה הולך אחרי", שמע מינה שסבירא ליה שאינו חייב אלא באופן כזה כמשמעות התוספתא דהכא? (ובזה מיושבת קושית לחם משנה שם).

ובהיותי לפני יובל שנים בבריסק הסביר לי הגאון החסיד מרן הגר"ח זצוק"ל בסעמא דמילתא דנהי שבשבועת הפקדון הוא חייב אע"פ שלא תבעו, אבל כל זמן שאין

* ויש לפיין אם יש לסרוף מהכא לסלכה, כיכא דנא מעלמו לגיט דין, ועפ"ן נס שלא בפני נפל דין קודם שתבעו שלא לוס ממנו לעולם, ואחר כך סיכא הפוכה שני עדים והסמיכו ללא סומזק כפרין.